

MAKTABGACHA KICHIK YOSHLI BOLALARDA TASHABBUSKORLIKNI OSHIRISH

Mualliflar:

*Pedagogika va psixologiya
kafedrası o'qituvchisi*

Kadirova Omadxon,
*Maktabgacha ta'lim yo'nalishi
203-guruh talabasi
To'xtasinova Husnigul*

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha kichik yoshdagi bolalarda tashabbuskorlikni rivojlantirish jarayoni, unga ta'sir etuvchi omillar, metod va texnologiyalar haqida fikr yuritilgan. Bolalarda tashabbuskorlikni shakllantirishning dolzarbligi va amaliy ahamiyati tahlil qilingan.

Annotation: This article discusses the process of developing initiative in preschool children, factors affecting it, methods, and technologies. The relevance and practical significance of fostering initiative in children are analyzed.

Kalit so'zlar: Tashabbuskorlik, maktabgacha ta'lim, bolalar rivojlanishi, pedagogik metodlar, mustaqil fikrlash.

Keywords: Initiative, preschool education, child development, pedagogical methods, independent thinking.

Kirish

Maktabgacha yosh — bolaning shaxs sifatida shakllanishida juda muhim davr hisoblanadi. Bu davrda bolaning dunyoqarashi, muloqot madaniyati, mustaqil fikrlashi va tashabbuskorlik ko'nikmalari shakllana boshlaydi. Hozirgi globallashuv sharoitida mustaqil, tashabbuskor va ijodkor shaxsni tarbiyalash ta'lim tizimining asosiy vazifasiga aylangan. Maktabgacha ta'lim tashkilotlari bolalarda tashabbuskorlikni rivojlantirish uchun qulay sharoit yaratishi lozim. Ushbu maqolada maktabgacha kichik yoshdagi bolalarda tashabbuskorlikni rivojlantirish usullari va shart-sharoitlari ko'rib chiqiladi.

Asosiy qism

Tashabbuskorlik – bu bolaning mustaqil ravishda fikrlashi, harakat qilishga intilishi, yangi g'oyalar ilgari surishi va ularga erishish uchun faoliyat ko'rsatishidir. Bolada tashabbuskorlik rivojlanishi uchun bir qator pedagogik, psixologik va ijtimoiy omillar mavjud.

Birinchidan, bolaning tashabbusini rivojlantirishda o'yin faoliyati katta rol o'ynaydi. Erkin va ijodiy o'yinlar bolaga mustaqil qarorlar qabul qilish, yangi vaziyatlarga moslashish, o'z g'oyalarini ilgari surish imkonini beradi. Shuningdek,

dramatik o‘yinlar, rolli o‘yinlar orqali bolalar o‘z fikrlarini ifodalash, boshqalar bilan hamkorlikda ishlash ko‘nikmalarini rivojlantiradilar.

Ikkinchidan, pedagogik yondashuv ham muhim ahamiyat kasb etadi. Tarbiyachi bolalarning fikrlarini qadrlashi, ularning tashabbuslarini rag‘batlantirishi va har bir kichik muvaffaqiyatni e’tirof etishi lozim. Bola tashabbus ko‘rsatganida, uni maqtash va qo‘llab-quvvatlash orqali unda o‘z kuchiga bo‘lgan ishonch ortadi.

Uchinchidan, oilaviy muhit ham katta ahamiyatga ega. Ota-onalar bolalarining fikrlariga hurmat bilan qarab, ularni o‘z qarorlarini qabul qilishda mustaqil bo‘lishga o‘rgatishlari kerak. Ota-onalar va pedagoglarning hamkorligi bolalarda tashabbuskorlikni rivojlantirishda muhim rol o‘ynaydi.

Tashabbuskorlikni rivojlantirish metodlari

- Erkin va ijodiy o‘yinlar tashkil etish;
- Loyihalash faoliyatiga jalb qilish (masalan, kichik guruh loyihalari);
- Bolalar uchun muammoli vaziyatlar yaratish va ularni mustaqil hal qilishga rag‘batlantirish;
- “Fikrlar jaryasi” usulidan foydalanib bolalarni yangi g‘oyalar ilgari surishga undash;
- Tarbiyachining ochiq savollardan foydalanishi va bolaning mustaqil javob berishiga imkon yaratishi.

Amaliy tavsiyalar

Tarbiyachilar bolalarning tashabbuslarini qadrlashlari, ularni rag‘batlantirish orqali ishonchlarini mustahkamlashlari kerak. Har bir bolaga individual yondashish, uning shaxsiy qiziqishlari va imkoniyatlarini hisobga olish, ularni rivojlantirish uchun qo‘shimcha imkoniyatlar yaratish tavsiya etiladi. Shuningdek, maktabgacha ta’lim muassasalarida interfaol metodlardan foydalanish, bolalarning mustaqil fikrlash va qaror qabul qilish ko‘nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, maktabgacha kichik yoshdagi bolalarda tashabbuskorlikni rivojlantirish ularning kelajakdagi muvaffaqiyati uchun asosiy omillardan biridir. Tashabbuskor bolalar mustaqil fikrlash, ijtimoiy faol bo‘lish va muammolarni mustaqil hal qilish qobiliyatiga ega bo‘ladilar. Pedagoglar va ota-onalarning birgalikdagi sa’y-harakatlari natijasida bolalarda tashabbuskorlik ko‘nikmalari muvaffaqiyatli rivojlanadi. Shunday qilib, maktabgacha ta’lim tashkilotlari bolalarda tashabbuskorlikni rivojlantirishga qaratilgan tizimli va maqsadli ishlarni amalga oshirishlari lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdurahmonova G.M. "Maktabgacha ta’lim pedagogikasi", Toshkent, 2020.
2. Zokirova D. "Psixologiya asoslari", Toshkent, 2018.
3. Karimova N. "Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijodkorlikni rivojlantirish", Toshkent, 2022.

4. Vygotsky L.S. "Bolalik psixologiyasi", Moskva, 1984.
5. Smirnova E.O. "Deti i vospitanie", Moskva, 2005.

Snoska:

1. Abdurahmonova G.M. "Maktabgacha ta'lim pedagogikasi", 2020.
2. Zokirova D. "Psixologiya asoslari", 2018.
3. Karimova N. "Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijodkorlikni rivojlantirish", 2022.
4. Vygotsky L.S. "Bolalik psixologiyasi", 1984.
5. Smirnova E.O. "Deti i vospitanie", 2005.